

A FRANCIAORSZÁGI MŰSZAKI-TUDOMÁNYOS DOKUMENTÁCIÓ

KÉT KÖZPONTI INTÉZMÉNYE

/Egy tanulmányút tapasztalatai/

Lázár Péter

E sorok írója Párizsban felkeresett két országos dokumentációs intézményt: a Centre National de la Recherche Scientifique /CNRS/ Dokumentációs Központját /DK/ és az Union Française des Organismes de Documentation - t /UFOD/. Míg az előbbi állami intézmény, nevezetesen a kutatások országos központjának DK-ja, addig az UFOD társadalmi szervezet, iparvállalatok, gazdasági intézmények dokumentációs szerveinek szövetsége. Mindkét intézmény központi helyet foglal el a franciaországi dokumentációs életben, és a maga nemében kiválóan végzi munkáját. Tanulságos tehát tevékenységüket - bárha felszínesen is - megismerni.

A következőkben bemutatjuk röviden először a CNRS intézményét, majd a hozzátartozó Dokumentációs Központot, végül pedig az UFOD-ot. Az említett intézményeket szakirodalmi források alapján az OMKDK módszertani kiadványsorozatának 1961. évi 3.száma is ismertette /CSENDES Béla: Dokumentáció és vállalati dokumentáció a főbb tőkés országokban. Bpest, OMKDK, 1961. 40-55.p., de különösen 42-48.p. és 54.p./Véleményünk szerint e mű értékelése a szóbanforgó két dokumentációs intézményről nem minden vonatkozásban helytálló, kiigazításra szorul. A következőkben szeretnénk e kiigazításhoz hozzájárulni.

1. Centre National de la Recherche Scientifique /CNRS/
--

A kutatások országos állami központi intézményének szerepét betöltő CNRS 1939-ben alakult, majd az 1945-ben történt gyökeres átszervezése után

1959-ben nyerte el mai szervezeti formáját a Közoktatásügyi Minisztérium felügyelete alatt önálló költségvetéssel rendelkező jogi személy formájában.

A CNRS feladata - általános fogalmazásban - egyrészt a tudományos kutatás országos fej-

létszáma, irányítása és összehangolása, másrészt pedig helyzetelemzések, jelentések készítése a kormányzat számára a tudományok állapotáról. Ez általános feladatok keretében a következő konkrét teendőket végzi a CNRS, döntő súllyal a természettudományok területén:

- a/ a tudományos fejlődés vagy a nemzetgazdaság számára elismerten fontos kutatások és vizsgálatok elvégzése, illetve irányítása, részben saját kezdeményezésre, részben pedig hivatalok, hatóságok vagy magánvállalatok felkérésére;
- b/ közintézmények, iparvállalatok vagy magánszemélyek által kezdeményezett kutatások ösztönzése és támogatása, anyagi eszközök biztosítása teljes vagy részleges munkaidéjüket kutatómunkával eltöltő személyek számára, munkatársak alkalmazása kutatók tevékenységének elősegítésére;
- c/ alapkutatásokat és alkalmazott kutatásokat végző egyes kutatóintézetek és laboratóriumok anyagi támogatása műszerek és egyéb felszerelések beszerzésével, ingó és ingatlan eszközök vásárlásával, továbbá új kutatóintézetek szervezése;
- d/ értékes tudományos kéziratok kiadásának biztosítása közvetlenül, előfizetésekkel vagy anyagi támogatással;
- e/ anyagi támogatás nyújtása tudományos küldötteknek és kutatóknak franciaországi vagy külföldi kutatóintézetekben szervezett tanulmányutjaihoz;
- f/ fiatal kutatók továbbképzésének megszervezése és ellenőrzése;
- g/ kutatók, szakemberek nyilvántartása.

Megjegyezzük, hogy a Magyar Tudományos Akadémiát és a CNRS-t 1961-ben kötött tudományos együttműködési szerződés kapcsolja össze; e szerződés kereteit azonban eddig az MTA különféle okok miatt nem tudta teljesen kihasználni.

Az Intézetet közvetlenül a 28 főnyi Igazgatótanács - beleértve az igazgatót és a 2 igazgatóhelyettest - irányítja, tudományos tevékenységét pedig az Országos Tudományos Kutatási Bizottság szabja meg a kormányzat által előírt tudománypolitika szellemében.

A CNRS tevékenysége két részre bontható. Egyrészt támogatást nyújt a tudományos kutatás különféle szerveinek és intézményeinek, másrészt pedig kutatásokat folytat saját kutatóintézeteiben.

A kutatás általános támogatásának keretében kutatókat alkalmaz, és helyez ki az érdekelt intézményekhez, műszaki személyzetet bocsát a kutatók rendelkezésére.

kezésére, anyagi támogatást nyújt tanulmányutakhoz, kutatási eszközök és anyagok beszerzéséhez, kiadványok megjelentetéséhez stb., végül tudományos konferenciákat szervez dokumentációs és egyéb szolgáltatásokat teljesít kutatók számára.

1961. március 15-én összesen 3509 kutatót foglalkoztatott az Intézet, ezek 80 %-a a természettudományok, 20 %-a pedig a társadalomtudományok területén működött.

A műszaki személyzet, amelynek létszáma 1960. október 1-én 3735, 1961-ben pedig már 4282 volt, a tudományos kutatókat segíti, mégpedig mind a CNRS saját státuszában állókat, mind pedig a CNRS által fizetett, de más intézményekhez delegált kutatókat.

A műszaki személyzethez tartoznak például mérnökök, technikusok, vegyészek, fizikusok, laboránsok, kalkulánsok, rajzoló, műszaki titkárok, titkárnők, gépirónők, kartotékrendezők, szakmunkások, betanított és segéd munkások stb.

A CNRS a következő célokra közvetlen anyagi támogatást nyújthat: tanulmányutakhoz, kutatási eszközök és anyagok beszerzéséhez, végül pedig tudományos kiadványok megjelentetéséhez.

A kutatási eredmények közzététele jelenti ugyanis a kutatómunka logikus lezárását. Ennek elmaradása esetén a tudományos közvélemény és a szakemberek nem értesülhetnek az eredményekről, és nem hasznosíthatják azokat.

Számos kiadvány azonban olyan költséges, hogy ráfizetéssel jár megjelentetése.

A CNRS támogathatja azoknak a tudományos munkáknak kiadását, amelyek az Országos Tudományos Kutatási Bizottság tagozatai erre érdemesnek ítélik. A szubvenciót a szerző kapja, aki vagy saját magának adoskodik művének kiadásáról, vagy pedig valamely kiadóval utóján jelentetheti meg művét. Ha nagyobb mérvű érdeklődés várható a kiadvány iránt, akkor a CNRS oly módon is segítheti a szerzőt, hogy a kiadóval elölleget folyósít, amelyet az eladott példányok száma alapján megfelelően kell visszatéríteni.

Amennyire fontos az említett eszközökkel elősegíteni bizonyos költséges kiadványok megjelentetését, annyira lényeges szakfolyóirat rendszeres megjelentetését biztosítani. A CNRS ezért hozzájárul számos országos jellegű tudományos folyóirat kiadási költségeihez, köztük a Tudományos Akadémia folyóiratának /Comptes Rendus de l'Académie des Sciences/ megjelentetéséhez is.

A CNRS keretébe 97 kutatóintézet vagy laboratórium tartozik, amelyek 3 csoportba oszthatók tevékenységük jellege szerint:

- a/ új, kialakulóban lévő tudományágak területén működő intézetek;

b/ Inkább alkalmazott jellegű kutatásokkal foglalkozó intézetek, amelyek feladata elsősorban a tudományos kutatás és az ipar közötti kapcsolat biztosítása;

c/ olyan intézetek, amelyek maguk közvetlenül nem végeznek kutatást, de a kutatók irányításával befejeznek meghatározott munkákat.

Mindegyik intézet mellett igazgatótanács működik, amelynek véleményét mind a kutatási programról, mind pedig a kutatás végrehajtásáról ki kell kérni.

Az intézetek közül matematikai intézet 3, fizikai intézet 16, asztrolómiai és geológiai intézet 9, kémiai intézet 21, biológiai intézet 24 és orvostudományi intézet 2. A társadalomtudományokat 7 intézet képviseli. A CNRS által fenntartott vagy támogatott további 15 intézmény közül 11 a tudományos szaktanácsok száma.

A CNRS többféle közérdekű szolgáltatást szervezett a kutatók számára különféle intézmények keretében.

A Szabadalmi és Találmányi Intézet feladata a CNRS kötelékében működő kutatók és mérnökök találmányainak védelme és ipari hasznosítása. Az Intézet megvizsgálja a szabadalmaztatásra beérkezett javaslatokat, és elvégzi a szabadalmaztatáshoz szükséges újdonságvizsgálatot. Feladatkörébe tartozik a szabadalmaztatási eljárás lefolytatásán kívül a szabadalmak érvénybentartásának ellenőrzése is. Ezt a tevékenységét kiterjeszti külföldi szabadalmaztatási kérdésekre is.

A találmányok ipari hasznosítása érdekében az Intézet kapcsolatban áll francia és külföldi iparvállalatokkal, szerződéseket dolgoz ki szabadalmak hasznosítására, ellenőrzi a szerződések betartását; résztvesz franciaországi és külföldi tudományos kiállításokon.

A Szabadalmi Intézetet igénybe vehetik a CNRS kötelékébe nem tartozó feltalálók is. Az arra érdemesnek ítélt találmányokkal kapcsolatos szabadalmi jogvédelem biztosítása, prototípusok legyártás vagy technológiai eljárások megvalósítása céljából anyagi támogatást is nyújthat az Intézet.

A Szabadalmi Intézet a következő osztályokra tagolódik: találmányokat elbíráló bizottság, szabadalmi osztály, ipari hasznosítási és szerződési osztály, kiállítási osztály.

Évente mintegy 300 szabadalom ügyével foglalkoznak. 1960. január 1-én 525 volt azoknak a francia szabadalmaknak száma, amelyeknek a CNRS a tulajdonosa, vagy amelyeknek sorsában a CNRS valamilyen módon érdekelve volt. A külföldön benyújtott szabadalmaztatási igények száma 830 volt.

A prototípusgyártó üzem közreműködő találmányok gyakorlati hasznosításában, elsősorban modelleknek és üdo-

mányos műszerek prototípusainak elkészítése révén.

A kutatási technikát oktató intézet feladata fiatal kutatók és mérnökök kiegészítő képzése bizonyos technikai és gyakorlati ismeretágakban, mint például: idegen nyelvek, matematika, statisztika és valószínűség-számítás, elektronika, spektroszkópia, fényképezés, üvegtechnika, elemzési eljárások, matematikai szövegek gépelése stb.

A CNRS Dokumentációs Központjának működését a következőkben részletesebben ismertetjük.

2. A CNRS Dokumentációs Központja /DK/

A DK 1940-ben alakult azzal a céllal, hogy dokumentációs és technikai szolgáltatásokat nyújtson tudósok, kutatók, műszaki szakemberek, orvosok stb. számára. Szol-

gáltatásait nem korlátozza a CNRS saját intézeteire vagy azok személyzetére. A szolgáltatások keretében mindenképp a Bulletin Signalétique c. hatalmas referáló lapot kell megemlíteni, amelyik 22 szakterületet felölelő sorozatokban jelenik meg /1. táblázat/.

A referáltatást kiegészítő sokszorosítástechnikai részleg megrendelésekre mikrofilmmásolatot vagy fényképmásolatot, vagy fénymásolatot készít a kívánt dokumentumokról. E technikai szolgáltatásokat, valamint egyéb hasonló szolgáltatásokat /diapozitívok, színes fényképek stb. készítése/ a CNRS egyes kutatóintézetei közvetlenül is igénybeveszik.

A fordítási osztály nemcsak nagytömegű fordításokat készít, hanem egyben országos fordításnyilvántartási központ.

A DK tevékenységének alapját képező tudományos szakfolyóiratokat a Központ könyvtára gyűjti.

Az intézmény a CNRS ujonnan - 2-3 éve - épült modern helyiségben nyert elhelyezést. Ennek tulajdonítható, hogy alapterület és polcfolyóméter tekintetében világviszonylatban is kivételes helyzetben van, és egyelőre semmiféle elhelyezési, illetve raktározási problémái nincsenek.

2.1 A könyvtár

A könyvtár folyóirat- és könyvtár, folyóiratokon kívül kizárólag kézikönyveket, valamint dokumentációval foglalkozó elméleti és gyakorlati szakirodalmat gyűjt. A 70 főre tervezett olvasóterem naponta 14 órától 21 óráig bárki előtt nyitva áll, tehát a könyvtár használata sem korlátozódik a CNRS személyzetére.

Az olvasóterem egyik sarkában automatikus fény-

1. táblázat

A CENTRE NATIONAL DE LA RECHERCHE SCIENTIFIQUE ÁLTAL KIADOTT
BULLETIN SIGNALÉTIQUE SZOROZATAINAK KERETÉBEN
1960-BAN KÖZZÉTETT KIVONATOK SZÁMA

A s o r o z a t		A kivonatok száma	Rokontárgyu kivonatok közlő sorozatok sorszáma
Sor-száma	megnevezése	db	
I. <u>Természettudományok /élettelen természet/</u>			
1.	Matematika	7 000	2, 3, 6, 9, 18
2.	Csillagászat, Asztrofizika, Geofizika	8 500	3, 5, 9, 10
3.	Fizika I.	12 000	4, 6, 8, 9
4.	Fizika II. /Villamosság/	9 000	3, 6, 7, 9
5.	Magfizika	6 500	4, 6, 7
6.	Anyagszerkezet	11 500	10
7.	Elméleti kémia	25 000	6, 8, 12, 13
8.	Kémiai technológia.Kohászat	17 000	6, 7, 9, 10
9.	Műszaki tudományok	6 000	3, 4, 5, 6, 7, 8
10.	Minerológia. Geokémia. Kőzettan.	3 000	2, 6, 7, 8, 18
11.	Geofizika. Geológia. Paleontológia	12 500	10, 16, 17
II. <u>Természettudományok /élő természet/</u>			
12.	Biofizika. Biokémia	12 000	7, 13, 14, 17, 18
13.	Gyógyszerészet.Méregtan	10 000	12, 16, 18
14.	Mikrobiológia. Genetika	12 000	13, 15, 16, 17, 18
15.	Általános és kísérleti patológia	15 000	12, 14, 16
16.	Állatfiziológia és biológia	36 000	11, 12, 14, 18
17.	Növényfiziológia és biológia	8 000	11, 12, 15, 18
18.	Agrártudományok.Élelmiszeripar	12 000	11, 12, 13, 14
III. <u>Társadalomtudományok</u>			
19.	Filozófia. Humán tudományok	24 000	19
20.	Lélektan. Pedagógia	/8 000/1/	
21.	Szociológia. Nyelvtudomány	/6 000/1/	
22.	Tudomány- és technikatörténet	/3 000/1/	

Összesen: 247 000

1/ Különlenyomat a 19. sorozat anyagából.

képmásoló berendezés van elhelyezve, amelynek segítségével az olvasók sajátmaguk fényképmásolatot készíthetnek bármelyik dokumentumról 1 frank felvételenkénti díj ellenében.

A folyóiratgyűjtemény a természettudományi és műszaki folyóiratoknak világviszonylatban is egyik leggazdagabb gyűjteménye. Mégis - vagy talán éppen ezért - rá kell mutatni arra a hiányosságára, hogy a magyar műszaki és tudományos szakfolyóiratok közül alig 2-3 található állományában.

Gyakran előfordul, hogy a könyvtárban nem található folyóiratok vagy egyéb dokumentumok lefényképezése iránt érkeznek igények a DK-hoz. Ilyen esetben vállalkoznak a kérdéses dokumentum felkutatására is. A keresés megkönnyítésére és a fényképezési művelet egyszerűsítésére megállapodást kötöttek 5 párizsi nagykönyvtárral. Ennek értelmében mikrofényképező berendezést állítottak fel a szóbanforgó könyvtárakban; hetenként meglátogatja a DK illetékes munkatársa az említett könyvtárakat, megállapítja, hogy a lefényképezendő dokumentumok közül melyek találhatóak a szóbanforgó könyvtárban, és helyben elkészíti a szükséges felvételeket.

2.2 A Bulletin Signalétique szerkesztősége

A szerkesztőség mintegy 5000 folyóirat tartalmából készíti el a 22 sorozatban megjelenő referáló kiadványt. A feldolgozott folyóiratok jegyzékét közli /eltekintve a társadalomtudományi sorozatokban feldolgozott folyóiratokról: Liste des périodiques analysés par le Bulletin Signalétique 1re et 2ème parties et de leurs abréviations. Paris, Centre de Documentation du CNRS 1959. 2, 54 p.

A szerkesztőség 3 csoportra oszlik, követve a referáló lap sorozatainak tartalmi tagozódását: természettudományok és műszaki tudományok /1-11. sorozat/; biológia és orvostudományok /12-18. sorozat/; társadalomtudományok /19-22. sorozat/.

Mindegyik csoportban 3 tudományos munkatárs végzi a folyóiratoknak referálásra való előkészítését, a referálandó folyóiratcikkek kijelölését, a megfelelő kivonatoló személy megállapítását. A szerkesztőségi apparátus gondoskodik a folyóiratszámoknak a kivonatolóhoz való eljuttatásáról, az ezzel kapcsolatos nyilvántartásokról, sürgetésekről és a kézirat megszerkesztéséről. A kivonatolók egytől egyig külső szakemberek, akiknek meghatározott tudományterületen kiváló szakképzettségük, nagy gyakorlatuk és nyelvi tudásuk van. Számuk mintegy 250.

1961-ben kb. 250 000 kivonatot publikáltak a következő megoszlásban:

természettudományok és műszaki tudományok 134 000

biológia és orvostudomány
társadalomtudományok

91 000
24 000

A fenti adatokból kitűnően átlagosan 1000 kivonat jut évente egy főre, ami túlzottnak látszik. Érdeklődésünkre közölték, hogy ez az átlagos teljesítmény reális, vannak nagyon szorgalmas és sokat dolgozó kivonatolók.

A kivonatolók számára általános utasítást adott ki a DK. Ez utasítás szerint a kivonatolás célja, hogy rövid - elvileg legfeljebb 5 sor terjedelmű - összefoglalással felhívja az olvasó figyelmét a kivonatolt cikkben található új gondolatokra és legfőbb következtetésekre. A kivonat arra szolgál, hogy az olvasó ne csupán a címre legyen kénytelen támaszkodni annak eldöntéséhez, hogy szüksége van-e a teljes szöveg ismeretére vagy sem.

Érdekes és sajátos mellékterméke a kivonatolásnak, hogy a referátumokban szereplő szakkifejezéseket felhasználja a DK a dokumentációs anyagok visszakereséséhez szükséges tárgyszórendszert a folyamatos kiépítéséhez.

További instrukciók szerint a kivonat álljon tömör mondatokból, távirati stílusban megfogalmazva. Ha sonló tárgy folyóiratcikkekből ha sonló szövegi kivonatoknak kell adódniuk, ez előfeltétele a visszakereséshez szükséges tárgyszórendszer alkalmasságának.

Ha a cikk terjedelmesebb bibliográfiai áttekintést is tartalmaz, ezt jelezni kell, a kevésbé lényeges ilyen bevezetéseket vagy egyéb részeket mellőzni lehet. Ábrákat, táblázatokat, térképeket stb. a szükségnek megfelelően kell megemlíteni a kivonatban.

Rövidítéseket, jelöléseket, egyenletben vagy képletben szereplő együtthatókat stb. a tudományos gyakorlat és a nemzetközi szabályok szerint kell használni.

A kivonat korlátozódhat bizonyos esetekben a folyóiratcikkekben szereplő fontosabb fogalmak egyszeri felsorolására.

Ami a tartalmi vonatkozásokat illeti, a kivonat egészítse ki a folyóiratcikk címét, anélkül, hogy azt megismételné. Ismertesse - lehetőleg a szerző által közölt sorrendben - a cikk tartalmát, jelezze a kísérleti adatokat, a szerző által ismerttetett vizsgálati módszert, a fizikai, kémiai, biológiai jellemzőket. Számadatok esetében lehetőleg konkrét adatokat kell közölni, nem pedig nagyságrendi jellemzést. Meg kell említeni a fontosabb vegyületek neveit vagy legalábbis azt a vegyületcsoportot, amelyhez tartoznak. Bonyolult szerves vegyületeknél az utóbbi előírást kell követni, és nem kell közölni a vegyi képletet. Meg kell adni az ásványfajták, állat- és növényfajták nevét és lelőhelyét, betegségek elnevezését stb. Mindezek az előírások arra az esetre vonatkoznak, ha a felsorolandó elnevezések száma nem túl nagy.

A kísérleti vagy vizsgálati eljárás, az ehhez használt berende-

zések, az új vegyületek, az újonnan felfedezett állatfajták vagy növényfajták, az új betegségek stb. még akkor is közlendők, ha nem tartoznak közvetlenül a cikk alaptémájának keretébe.

Új eljárás esetén össze kell foglalni annak alapelvét, felhasználási területét, pontosságának fokát.

Szerzői kivonatokat csak olyan mértékben szabad felhasználni a kivonatok szövegezéséhez, amilyen mértékben a fenti követelményeknek megfelelnek.

A kivonatok az általános utasításnak megfelelően készítik el a cikkek kivonatait, mégpedig kézírással 123 x 265 mm méretű papírlapra. A papírlap több helyen perforálva van. Így letéphető róla egy 60 x 123 mm méretű csik, amelyik szintén három részre van osztva perforálással. Ez a három részre osztott csik a szerzők /a három résznek megfelelően legfeljebb három szerző/ nevének feltüntetésére szolgál, és nagyon jó szolgálatokat tesz a referáló folyóirat egyes számaihoz mellékelte névmutatók és az éves névmutatók összeállításakor.

A kivonatok kéziratok a folyóirat számmal együtt visszaérkeznek a szerkesztőséghez, ahol a tudományos munkatársak szakmai szempontból, a technikai szerkesztő pedig stiláris és nyomdatechnikai szempontból lektorálja a kéziratot. Ugyancsak a technikai szerkesztő sorolja be a kivonatok tartalom szerint a referáló folyóirat megfelelő sorozatába és a sorozaton belül a megfelelő csoportba.

Az egyes sorozatoknak részletesen kidolgozott osztályozási rendszere van. /Centre National de la Recherche Scientifique. Bulletin Signalétique. Plan. Paris, Centre de Documentation du CNRS 1962. 36 p./.

Lektorálás után a kivonat kézírata visszakerül a szerkesztőségi titkársághoz, ahol leválasztják a folyóiratot, és visszaküldik a könyvtárba. A kivonatokot összegyűjtik, az osztályozási rendszernek megfelelően csoportosítják, és a 206 x 123 mm méretű kéziratlapok összeragasztásával elkészítik a nyomdában kerülő kézíratot. Ez a kézírat a szó szoros értelmében kézírat, az eredeti kézírási kivonatok sorozatából áll. A szerkesztőség véleménye szerint nagy időmegtakarítást jelent, és a gépelési hibaforrások kiküszöbölését eredményezi az, hogy nem gépelik le a kézíratot, hanem az eredeti, kézzel írt szöveget adják nyomdába. A nyomdának semmiféle észrevételük az ellen nincs. Hozzá kell fűzni, hogy nem egyetlen nyomdával dolgoznak, és az idő folyamán többször is előfordult, hogy nyomdát kellett változtatniuk.

A szerkesztőségi titkárság a kéziratlapok összeragasztása után utolsó revíziórá küldi a készre szerkesztett kézíratot a technikai szerkesztőhöz, akinek jóváhagyása után letépi a kézírat-blankettáról a szerzők nevének feltüntetésére szolgáló lapocskákat, és összeállítja a kivonatok tartalmazó kézírat kiegészítéseként - a szerzői névmutatót.

A z á t f u t á s i i d ő a feldolgozott folyóiratszámok beérkezésétől számítva a nyomdakész kézirat elkészítéséig mintegy 3 hónap. További három hónapos nyomdai átfutással együtt általában 6 hónapra tehető átlagosan az az idő, amíg egy újonnan megjelent folyóiratcikkéről referátumot publikálnak.

2.3 Technikai szolgáltatások és laboratóriumok

A f é n y k é p é s z e t i s z o l g á l t a t á s o k keretében n a p o n t a mintegy 400 - 1000 f o l y ó i r a t - c i k k e t másolnak. A dokumentumoknak mintegy 80 %-a a DK saját könyvtárából vagy pedig abból az 5 nagykönyvtárból származik, ahol a DK rendszeres fényképezést végez; kb. 20 %-ot kell bekérniük külső párizsi könyvtáraktól, amelyekben nem volt érdemes külön mikrofilmvevő berendezést beállítani.

A felvételre vonatkozó igényeket nyilvántartásba vétel után átírják megfelelő űrlapokra, amelyeket a dokumentumok kikeresése céljából a DK könyvtárához vagy külső könyvtárakhoz irányítanak.

A legkorszerűbb felvevő berendezések mellett rendelkeznek egy nagyteljesítményű Copyflow berendezéssel is, amellyel gyorsan és olcsón készítenek nagyításokat. Ezenkívül egyszerű xerox-berendezéseik is vannak.

Mindezen - a dokumentációs szolgáltatások lebonyolításához szükséges - berendezéseken felül természetesen fel van szerelve a fotolaboratórium a legkorszerűbb fényképezési készülékek egész sorával, amelyeket főként a CNRS kutatóintézeti fényképezési igényeinek kielégítésére használnak.

A fényképezési részleg mellett működik az o f s z e t - s o k s z o r o s í t ó r é s z l e g , amelyik a CNRS belső dokumentumainak sokszorosítását végzi.

A fényképezési laboratóriumok viz- és vegyi anyag-szükségletének ellátását központi gépteremből vezérlik, korszerű műszaki berendezésekkel.

A mikrofelvételek d i j a 10 felvételes szabványos mikrofilmcsikönként 2,50 NF. A fényképmásolatok díja:

135 x 210 mm méretben	0,52 NF
210 x 270 " "	1,06 "
270 x 420 " "	1,30 "

A fenti díjtételek nem tartalmazzák a postaköltséget. Olyan folyóiratokból származó cikkek másolása esetén, amelyek nem szerepel-

nek a CNRS referáló folyóiratában, cikenként további 1,50 NF fizetendő a folyóirat felkutatásáért.

2.4 Fordítási osztály

1945-ben határozták el fordítási szolgálat kiépítését a DK keretében. Ennek az intézménynek feladata egyben a Franciaországban készített fordítások központi nyilvántartása is.

Az osztály francia nyelvre és más nyelvekre fordít természettudományos és műszaki szövegeket, akár a megrendelők által közvetlenül benyújtott dokumentumokról, akár pedig a DK fotolaboratóriuma által készített másolatokról.

Évenként mintegy 30 000 oldal terjedelmű fordítás készül. Az 1962. évi előirányzat 5400 fordítás, átlagosan 5,5 oldal terjedelemmel. 1953 óta több mint 54 000-re növekedett a nyilvántartott fordítások száma. Több száz fordítóval állnak kapcsolatban, ezek jórészt párizsiak, ritkábban vidékiek. A fordítóknak általában főiskolai végzettségük, alapos szakismeretük és megfelelő idegen nyelv ismeretük van. Az idegen nyelvre történő fordításokat rendszerint idegen anyanyelvű, esetleg külföldi fordítókkal készítetik.

A fordítási díjtételek /az eredeti szöveg 100 szavára vonatkoztatva/:

angol, olasz, spanyol nyelvről	3,40 NF
román, portugál	4,00 "
német, holland, skandináv	4,20 "
cseh, magyar	5,10 "
orosz, lengyel, szerb, horvát	5,80 "
japán, kínai	6,00 "

A fordítás első példányának gépelési költsége oldalanként 2,20 NF, minden további másolat oldalanként 0,20 NF.

A fenti díjtételek nem tartalmazzák az eredeti szöveg 135 x 210 mm méretű fényképmásolatának elkészítési díját.

Fordításmásolatokért oldalanként egységesen 2,50 NF díjat kell fizetni. Külön számolják el természetesen a táblázatok és ábrák ki-másolását, illetve nagyítását.

Az osztály tartja nyilván a Franciaországban készített természettudományi és műszaki tárgyu fordításokat. 158 franciaországi intézménnyel /Liste des organismes participants à l'inventaire général des traductions, Paris, 12 p. Kiny. Catalogue Mensuel des Traductions ... 1962. 6.1./

Külön megjelöli a kiadvány azokat a fordításokat, amelyek még

nem készültek el, de amelyek megkezdését valamelyik intézmény bejelentette.

A havi fordítási jegyzék 1953 óta jelenik meg rendszeresen.

A fordítási osztály természetesen közvetlenül is nyújt felvilágosítást fordításokról. Ebből a célból változatos tárgyszavak és szempontok szerint feldolgoznak minden egyes fordítást, és egy sajátos francia lyukkártyarendszerrel, az ún. Sélecto-rendszerrel tárolják átvilágító lyukkártyákon a fordításokra vonatkozó adatokat. A Sélecto-rendszer Cordonnier mérnök találmánya, aki maga is munkatársa a DK-nak. A feldolgozás a bibliográfiai adatokra és a legfőbb tartalmi ismérvekre terjed ki, úgy hogy átlagosan 30 főle ismérvet tartanak nyilván fordításoként.

A szabványos 80 oszlopos lyukkártya méretének megfelelő átvilágító lyukkártyák mindegyikén 5000 lyukasztási helyet találunk. Mind-egyik lyukkártya egy-egy osztályozási szempontnak felel meg. Az adott osztályozási ismérvhez tartozó lyukkártyán lévő 5000 lyukasztási hely közül azt kell kilyukasztani, amelyik megfelel a feldolgozott fordítás nyilvántartási sorszámanak. Így pl. az angol nyelvet reprezentáló lyukkártyára be kell lyukasztani mindazon fordítások sorszámaát, amelyek angol nyelvből készültek. 5000 fordításoként kell tehát egy-egy köteg lyukkártyát igénybevenni, amelyeket egy ötletes forgatható dobon helyeznek el, hogy munka közben könnyen hozzáférhetők legyenek.

A fordítások osztályozásához egy részletesen tagolt osztályozási rendszerrel dolgoztak ki. Az osztályozáshoz csupán a cimbén szereplő fogalmakat és szavakat vizsgálják, a fordítás szövegéből nem merítenek információt.

A DK által készített fordításokat 3 tudományos munkatárs lektorálja szakmailag, akiknek megfelelő képesítésük és gyakorlatuk van ehhez a munkához. Egyikük az osztály vezetője. Megterhelésük igen nagyra tünik.

A DK hivatalos kapcsolatban áll a nemrég Delft-ben /Hollandia/ felállított Európai Fordítási Központtal. A CNRS ugyanis mint a francia nemzeti fordítási központ vállalja egyrészt a külföldi társintézmények által igényelt francia fordítások elkészítését, másrészt pedig külföldön készült fordításoknak francia dokumentációs intézményekhez való eljuttatását.

A fordítási osztályhoz tartozik egy korszerű technikai laboratórium is, amelyben egy van Grintenberg gyártmányú Rétocé típusú korszerű fényképszoelő berendezés és egy Alcol típusú fényképszoelő berendezés működik. Nagyon meg vannak elégedve a Rétocé berendezéssel, szívesebben használják, mint a fényképszoelő berendezést, mert kényelmesebb, gyorsabb és olcsóbb.

3. Union Française des Organismes
de Documentation /UFOD/

3.1 Az 1932-ben alapított UFOD társadalmi szervezet. Célkitűzése a franciaországi dokumentációs intézmények együttműködésének és kölcsönös kapcsolatainak fejlesztése, ennek keretében a dokumentációs módszertan és technika fejlesztése és terjesztése, dokumentációs szakemberek képzése és továbbképzése.

mények együttműködésének és kölcsönös kapcsolatainak fejlesztése, ennek keretében a dokumentációs módszertan és technika fejlesztése és terjesztése, dokumentációs szakemberek képzése és továbbképzése.

Az UFOD tevékenységi körébe tartozik dokumentációs szakfolyóiratok kiadása, irodalomkutatás, szakértői vélemények készítése dokumentációs módszertani és technikai kérdésekben, a dokumentációval kapcsolatos vizsgálatok, tanulmányok, ankétok stb. szervezése és feldolgozása, fordítások készítése, technikai szolgáltatások /mikrofilm, fénymásolás, sokszorosítás, publikálás stb./, kiállítások rendezése, tapasztalatcsere látogatások szervezése, oktatás és továbbképzés stb.

Az intézmény 8 belső munkatárssal működik, beleértve az igazgatót és az adminisztratív igazgatót is. A belső apparátus szerkeszti, és adja ki az UFOD időszakos és alkalmi kiadványait, bibliográfiai kutatásokat végez, tanfolyamokat szervez, és el látja a felsorolt egyéb teendőket. A dokumentációs tanfolyamok hallgatói bibliográfiai segédmunkákkal segítik gyakorlati foglalkozásaik során a központi apparátus munkáját.

3.2 Kiadványok

Az UFOD időszakos kiadványai:

Bulletin de l'UFOD /La Documentation en France/ /kéthavonta/;
Informations UFOD /havonta/;
Informations EURAFDOC /havonta/;
Analyses Documentaires /havonta/;
Entreprises, Bulletin Signalétique /havonta/.

A fenti folyóiratok közül az elsőnek említett 3 kiadványt jól ismerjük, megítélésünk szerint nagyon hasznosak.

A Bulletin évi 6 vastag kötetből áll, és 3 részre tagolódik. Az első rész rendszerint egy vagy két alapos, terjedelmes tanulmányt közöl a dokumentáció elvi, módszertani, szervezési vagy technikai kérdéseiről. Ezt követik a második részben változatos témájú bibliográfiai jegyzékek, amelyeket a tagság kíváncsainak megfelelően dolgoznak ki. Legutóbb például kö-

zolték a Magyarországon megjelenő folyóiratok jegyzékét, feltehetően az Országos Széchényi Könyvtár által elkészített és a Könyvtártudományi és Módszertani Központ cserekapcsolata keretében kiküldött jegyzék alapján.

1952 óta számos nagyterjedelmű bibliográfiát, címjegyzéket vagy hasonló dokumentációs anyagokat közölt a Bulletin, gyakran több folytatásban a terjedelem miatt. E bibliográfiák, illetve címjegyzékek között szerepelnek például folyóiratcímjegyzékek /Olaszország: 5877, USA: 2421, SzU: 1552, Lengyelország: 595, Jugoszlávia: 280 stb. folyóirat/; hírlapok jegyzékei /NSZK: 805, Anglia: 142, Svájc: 114 stb. hírlap/; vállalati lapok jegyzékei /USA: 7042, NSZK: 906, Franciaország: 440, Anglia: 311, Hollandia: 284 stb. lap/; szakosított folyóiratjegyzékek /pedagógia: 3400, film: 722, jogtudomány: 428, üzemgazdaság: 144, fényképészet: 92, automatizálás: 45, szabványosítás: 34 stb. folyóirat/; kutatóintézetek címjegyzékei /Franciaország: 1043, USA: 563, Olaszország: 187 stb. intézet/; vállalati címjegyzékek; dokumentációs intézmények címjegyzékei /Svájc: 466, NSZK: 335, Finnország: 280, Ausztria: 195, Olaszország: 102 stb. intézmény/; fordítóirodák /Franciaország: 276, USA: 154 iroda/; sajtóirodák /USA: 1118, Franciaország: 87 stb. iroda/; tudományos egyesületek és egyéb intézmények címjegyzékei.

A Bulletin harmadik része nagyterjedelmű - talán a legterjedelmesebb ilyen jellegű - bibliográfia, amely felöleli a legtaggyabban értelmezett dokumentáció teljes területét. E v e n t e mintegy 12 000 címl e i r á s t közölnek mintegy 150-200 rendszeresen beérkező folyóiratfeldolgozás alapján. 1952-1959-ig összesen mintegy 60 000 bibliográfiai címl e i r á s jelent meg a Bulletin hasábjain, a következő megoszlásban:

A dokumentáció elvi és szervezési kérdései

A dokumentum	9 412	15,7 %
Dokumentumok készítése és sokszorosítása	10 394	17,3 %
Dokumentumok gyűjtése	6 301	10,5 %
Dokumentumok tárolása	9 736	16,2 %
Dokumentumok hasznosítása	10 176	16,9 %
Összesen	46 019	76,6 %

Szakdokumentáció

Humán tudományok	1 681	2,8 %
Gazdaságtudományok	1 312	2,2 %
Jogtudomány	232	0,4 %
Szociológia	996	1,7 %
Természettudományok és alkalmazott tudományok	9 760	16,3 %
Összesen	13 981	23,4 %

A Bulletin minden egyes száma névmutatót és tárgymutatót is tartalmaz.

Az említett időszakban 48 száma jelent meg a Bulletinnek, összesen 9323 oldal terjedelemben. Az összes példányok összesített oldal-száma az UFOD adatai szerint 5 127 560 oldal. Az ebből megállapítható átlagos példányszáma 550, a felfutás figyelembevétele nélkül. Az említett időszak alatt 146 önálló tanulmány jelent meg a lap hasábjain, 1539 oldal terjedelemben.

Az Informations UFOD 1954 óta jelenik meg: 1959-ig bezárólag 37 szám látott napvilágot, 681 oldal terjedelemben, 374 550 sokszorosított oldallal, ebből kitűnően tehát átlagosan ugyancsak 550 példányban.

Publikáltak ezen túlmenően 15 monografikus vagy évkönyvszerű kiadványt, összesen 4772 oldal terjedelemben. Ezek közül néhányat megemlítünk:

- a/ Aide-mémoire du Documentaliste, 1-4. 1955-1959.
- b/ GROLLIER, E.: Théorie et pratique des classifications documentaires. 1956.
- c/ PAGES, R.: Problèmes de classification culturelle et documentaire. 1955.
- d/ CLAVIER, H.: Méthode et procédés de travail intellectuel. 1956.

3.3 A dokumentáció oktatása

A dokumentáció oktatása az UFOD egyik legrégebbi és legsikerültebb tevékenysége.

Franciaországban többféle fokozatban képeznek dokumentációs szakembereket.

Egyetemi szinten a Köznevelési Minisztérium felügyelete alá tartozó Conservatoire National des Arts et Métiers keretében működő Institut National des Techniques de la Documentation látja el ezt a feladatot. A beiratkozáshoz legalább érettségi bizonyítványt követelnek meg. A hallgatók az első évben általános és technikai jellegű képzést kapnak, a második évben pedig specializálódhatnak meghatározott tárgykörök szerint, és egyben elkészítik diplomamunkájukat.

Az egyetemi színvonalú képzést az UFOD szervezte, és indította el a háború után. 1950-től kezdve azonban átadta ezt a feladatot az említett állami oktatási intézménynek. Az UFOD szervezte, és indi-

totta el a háború után. 1950-től kezdve azonban átadta ezt a feladatot az említett állami oktatási intézménynek. Az UFOD ugyanis - mint társadalmi szervezet - nem volt feljogosítva arra, hogy a végzett hallgatóknak államérvényes bizonyítványt adjon.

A középfokú dokumentációs oktatást kétféle formában bonyolítja le az UFOD. Egyrészt egyéves középfokú tanfolyamokat tart, másrészt egyhónapos elméleti és gyakorlati tanfolyamokat szervez egyes meghatározott, kiválasztott tárgykörök oktatására. Az összes tanfolyamokon kötelező az írásbeli és szóbeli vizsga. A felvételhez előírják az érettségi bizonyítványt, de ehhez nem ragaszkodnak mereven.

Lazább oktatási formaként kedvelik az egynapos vagy néhánynapos szemináriumokat. Ezekkel egyrészt a dokumentációt ténylegesen végző személyzet, másrészt a dokumentációs munkát irányító és felhasználó vezetők képzését és továbbképzését kívánják szolgálni, természetesen a célnak megfelelően kidolgozott tananyagokkal.

Végül pedig levelező oktatást is szervez az UFOD.

Az UFOD nem adja ki tanfolyamainak anyagát. Régebben rossz tapasztalatokat szereztek az előre elkészített és kiadott oktatási anyagokkal. A hallgatók ugyanis a kiadott szövegekre bízták magukat, és nem látogatták kellő szorgalommal az előadásokat.

Nagyon tanulságos az egyéves középfokú tanfolyam programjának és időbeosztásának áttekintése. A 450 foglalkozási órára méretezett tanfolyam keretében az elméleti tárgyak előadása 60 óra, a gyakorlati tárgyak előadása 65 óra. A 12 gyakorlati foglalkozás 100 órát, 5 dokumentációs intézmény meglátogatása pedig 20 órát vesz igénybe. A hallgatók egy teljes hónapot valamely dokumentációs intézménynél töltenek termelési gyakorlat formájában /200 óra/, míg a fennmaradó 5 óra a 4 szóbeli beszámoló és az írásbeli vizsga között oszlik meg. A 450 óra természetesen nem tartalmazza a 10 írásbeli házi feladat kidolgozásához szükséges időt.

Egy rövid általános bevezetés után a tananyag a dokumentáció módszertanát és technikáját tárgyalja /ez a gerince a tanfolyamnak/, majd a dokumentációs munka és a dokumentációs intézmények szervezési kérdései után a dokumentáció forrásainak ismertetésével zárul.

A bevezető rész a dokumentációnak a gazdasági és a kulturális életben betöltött szerepével foglalkozik, és ismerteti a dokumentátorok feladatait.

A dokumentáció módszertanának és

technikájának ismertetése a dokumentum fogalmának, típusainak, megjelenési formáinak taglalásából indul ki, és ráter az írás, az írásjelek, a rövidítések, a szimbólumok bemutatása után a különféle típusú dokumentumok /kereskedelmi, műszaki, igazgatási dokumentumok, adattárak, gyűjtemények, folyóiratok, könyvek stb./ olvasásának kérdései után a dokumentumok szerkesztésére /levelezés, jelentések készítése, nyilvántartások vezetése, táblázatok, ábrák kidolgozása stb./, végül a transliterációs kérdésekre. Gyakorlati foglalkozása van a rövidítések felismerése és feloldása, a gyorsolvasás és a táblázatok és ábrák szerkesztése tárgykörből, írásbeli dolgozat a dokumentumok olvasása és a transliteráció tárgyköréből.

A dokumentummal kapcsolatos kérdések után következik a kar-totékokról szóló anyag: a bibliográfiai cédula szerepe, tartalma, formátuma, szerkesztése. Ez utóbbi gyakorlati foglalkozás, és írásbeli dolgozat tárgya is.

Az osztályozás keretében helyet kap a betűrendezés és szakrend szerinti, kronológikus, földrajzi stb. osztályozás. Gyakorlati foglalkozáson a betűrendbe sorolás szerepel, írásbeli dolgozat készül ezenkívül a szakrend szerinti osztályozás kérdéseiről is.

A válogatás tárgykörében foglalkoznak - írásbeli dolgozatban is - a jelzetelemmel és kódolással, a visszakereséssel, gyakorlati foglalkozáson pedig osztályozási mutató készítésével.

Az íratrendezési eszközök és az írat-tárolás ismertetése után a dokumentumok beszerzésével és nyilvántartásával foglalkozó fejezet következik; az utóbbi anyagából írásbeli dolgozat is készül.

Terjedelmes fejezet tárja fel a dokumentumok technikai előállításával kapcsolatos tudnivalókat, a sokszorosítástechnika eszközeit, anyagait, berendezéseit és eljárásait, az egyszerű írógéptől kezdve a mikrofényképezésig és a hangrögzítésig. Ebbe a fejezetbe tartozik a kézirat-szerkesztés és a fordításügy anyaga is. A gyakorlatok között helyet kap a stencil-gép működtetése, mikrofelvelelek készítése, kidolgozása, leolvasása.

A fűzés és kötés ismertetése után a dokumentumok tárolásának módjairól szól a tananyag. Itt foglalkoznak a hallgatók a könyvtárak, könyvraktárak, tárolóeszközök, a butorizat, szállítóeszközök kérdéseivel, és írásbeli dolgozatot is készítenek, miután gyakorlati foglalkozáson megismerkedtek a különféle tárolóeszközökkel.

Végül a dokumentumok terjesztését tanulják a hallgatók, ideértve a kölcsönzést, a folyóiratkörüzési rendszereket, házi folyóiratok szerkesztését és terjesztését, továbbá kiállítások rendezését. A kölcsönzési és körüzési kartotéknyilvántartások vezetése, valamint a házi folyóirat szerkesztése egy-egy gyakorlati foglalkozás tárgya.

A munkaszervezés tárgykörében a munkateljesítmény mérésével, a dokumentátorok részletes munkakörével, a dokumentációs intézmények szervezési kérdéseivel ismerkednek meg a hallgatók.

A tantermi foglalkozásoknak mintegy 3/4 részét veszik igénybe a módszertani és technikai tárgyú foglalkozások, a fennmaradó 1/4 rész jut a szervezési kérdésekre. Megítélésünk szerint ez az arány nagyjából helyes, sőt esetleg még indokolt volna a 75 %-os arányt is valamivel növelni.

4. Tanulságok

A legfőbb tanulság, hogy a legegyszerűbb dolgokban is tanulhatunk külföldi dokumentációs intézményektől. Természetesen ennek előfeltétele, hogy ismerjük működésüket és szervezésüket. Ez viszont sokkal aktívabb nemzetközi érdeklődést igényel, mint ami hazánkban jelenleg megnyilvánul. Nem hiányozhat önmagunk helyes értékelése sem, nem szabad azt hinnünk, hogy mindent tökéletesen ismerünk, és tudunk.

Rögzítsünk néhány idevágó gondolatot.

Lehet dokumentációs központot könyvtár nélkül üzemeltetni? E kérdésre idehaza sokáig határozott nemmel illetett válaszolni, sőt: az ellenkező nézetet többé-kevésbé eretnek nézetnek tekintette a hivatalos álláspont. Ezzel szemben a CNRS DK-ja a világnak méltán leghíresebb, mert legjobb dokumentációs intézményei közé tartozik, noha könyvtárállománya nincs is, csupán folyóiratállománya. De az UFOD sem központi könyvtára révén emelkedett nemzetközi rangra, hiszen nincs is számottevő könyvtára!

Miért fogadtak mindkét intézményben egyöntetűen azzal, hogy sajnálják, alig van kapcsolatuk magyarországi dokumentációs szervekkel? A CNRS vonatkozásában bizonyára még kevésbé érezhető az MTA-CNRS tudományos együttműködési szerződés, amelyet 1961-ben kötöttek. Az OMKDK és a CNRS DK között fennáll ugyan csereviszony, de ez a multban teljesen formális volt, hiányzott belőle a létkető tartalom. Az UFOD-dal a multban egyedül e sorok írója vette fel a kapcsolatot még 1960-ban, a Könyvtártudományi és Módszertani Központ részéről. A következő lépésben ki kell szelíteni a OMKDK aktív kapcsolatát külföldi dokumentációs intézményekkel, mégpedig korántsem csak a CNRS DK-val és az UFOD-dal.

Meg kell fontolni a Bulletin Signalétique szerkesztési menetében tapasztalt és eddig nálunk ismeretlen módszereket, mint pl. a névmutatók ügyes szerkesztése, a "kéziratos" kézíratszerkesztés stb.

Ujból és újból rá kell mutatni a fennmaradó dolgunkra.

ra a sokszorosítástechnika és a mikrofényképezési technika terén. Ez kitűnik nemcsak a CNRS DK technikai felszerelésének tükrében, hanem más külföldi tanulmányutak tapasztalataiból is.

Az előbbi megjegyzések vonatkozhatnak a sokszorosítástechnikán kívül a válogatási technikára is. Gondoljunk csak vissza a CNRS DK fordítási osztályának átvilágító rendszerű kézi lyukkártyaválogató berendezésére. Nálunk talán végleg a Gorkij Könyvtár és egy-két hasonlóan mozgékony intézmény privilégiuma marad a kézi lyukkártyaválogatás?

Hány főnyi apparátus kellene nálunk annak a munkamennyiségnek elvégzéséhez, amelyet az UFOD apparátusa 6 fővel, egy igazgatóval és egy igazgatóhelyetttel lebonyolít?

Való igaz, hogy a Bulletin de l'UFOD dokumentációs bibliográfiáját néha nem elég gondval szerkesztik, ami azt jelenti, hogy a nem francia nyelvű címleírásokban – még az angol vagy német szövegekben is, hát még a magyarban stb. – gyakori a gépelési hiba, elírás. Hol van azonban még egy hasonló szolgáltatás, amelyik havonta a 1000 címleírást közül a dokumentáció szakirodalmáról?

Sajnálatos tény az is, hogy hazánkban eddig még nem sikerült megvalósítani a dokumentáció szervezett, rendszeres oktatását, nem is szólva az ismereti szintek szerint differenciált oktatásról. Franciaországban – és néhány más országban – ez már évek óta megoldott kérdés. Elmélyültebb tanulmányozást érdemelne a franciaországi oktatási rendszer, elemezni kellene a tanterveket, a tananyagokat, az oktatási eredményeket stb. Igaz, hogy az egyéves középfokú tanfolyam ismertetett tantervét nem volna célszerű eredeti formájában átvenni, de sok értékes szempontot adhat már egy ilyen vázlatos betekintés is egy másik ország szervezett képzési rendszerébe.

A fenti néhány gondolat kiemeli a külföldi tapasztalatok megismerésének jelentőségét. Az igazi jelentősége azonban a jó tapasztalatok eredményes hasznosításának van. Ha sikerült hozzájárulnunk ilyen tapasztalatok ismertetéséhez, elterjesztéséhez és gyakorlati hasznosításához, elmondhatjuk, hogy tanulmányutunk nem volt hiábavaló.

Лазар Петер: Два центральных учреждения научно-технической документации во Франции.

В июле 1962 г. во время научной командировки в Париж, автор статьи занимался изучением работы Центрального Документационного Центра "Centre National de la Recherche Scientifique / CNRS/ и Французского объединения Документационных организаций "Union Française des Organismes de Documentation / UFOOD /"

"CNRS" является научно-организационным и исследовательским центром, организованным в 1939 году, и затем преобразованным в 1945 и 1959 годах, плодотворной деятельности которого оказывает помощь работавший с 1940 года документационный центр. Документационный центр не ограничивает свою деятельность учреждением "CNRS" и кругом его исследователей. Самым известным, международным органом Документационного центра является серия реферативных журналов "Бюллетень Синьелетик" (Реферативный Бюллетень), в котором в 1960 г. было опубликовано 24.7000 резюме. В числе обработанных из 5000 специальных журналов статей округленно 90 % естественноведческого и 10 % социально-научного уклона. Базисом реферативной работы является библиотека журналов Документационного Центра.

Кроме этого, Документационный Центр оказывает и техническое обслуживание (микрофильмы, копии фотоснимков, свето-копии, описания), сверх этого, по заказу делаются переводы, и как центральный орган ведет учет выходящей во Франции специальной литературы по вопросам естественноведческих и технических наук.

"UFOOD" является общественным объединением промышленных и экономических документационных учреждений, Развернуло активную публикационную и просветительскую деятельность. За год наряду с экономическими документационными материалами и научными статьями, выпускается документационная библиография с исключительно обширным содержанием на 12.000 позиций.

Основательное ознакомление и изучение опыта иностранных документационных учреждений и дальнейшее внедрение приобретенного опыта ускорит развитие отечественной научно-технической и экономической документации.